

HandläggareHaina Dominguez Berndtsson
Telefon: 08-50833580**Till**Utbildningsnämnden
2025-05-22**Ansökningar om godkännande som huvudman
för fristående förskoleklasser, fritidshem,
grundskolor och anpassade grundskolor**

Remisser från Skolinspektionen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till Skolinspektionen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat fem ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, grundskola och fritidshem. Två ansökningar rör sig om nyetableringar och tre ansökningar avser utökningar.

Stadens befolkningsprognoser visar på ett trendbrott från ökat till minskat behov av elevplatser i grundskolan. Elevtalsframskrivningen för staden pekar på en minskning av antal Stockholms elever i grundskolan med totalt 10 100 elever år 2033. Sett till den totala minskningen, är utbildningsförvaltningens samlade bedömning att kommunen täcker det behov elever boende i Stockholms stad har, vad gäller platser på grundskola och fritidshem. En utökning med 218 nya platser för elever i grundskola, skulle medföra påtagliga negativa ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser för den del av skolväsendet som anordnas av Stockholms stad.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till Skolinspektionen. Med hänsyn till remisstiden krävs omedelbar justering av beslutet.

Bakgrund

Ansökan om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, fritidshem, grundskola och anpassad grundskola görs till Skolinspektionen. Ansökningarna remitteras sedan till lägeskommunen för yttrande. Lägeskommunen ska bedöma om utbildningen innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Kommunens yttrande ska innehålla en beskrivning av de ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser som kan uppstå på lång sikt, i vart fall över en femårsperiod, vid start av de utbildningar som ansökningarna omfattar. Skolinspektionen beslutar därefter om ansökan ska godkännas. När en enskild huvudman har godkänts för en utbildning ska denna starta senast vid början av det läsår som inleds två år efter godkännandet. Föreliggande ansökningar avser därmed utbildningsstart senast läsåret 2027/2028 om inget annat har angetts.

För att Skolinspektionen ska kunna göra en helhetsbedömning om vilka följder en etablering kan medföra bör kommunen utöver en konsekvensbeskrivning bifoga följande:

1. En befolkningsprognos över aktuell åldersgrupp (6–15 år) av elever i kommunen för de kommande fem åren (år 2025–2030).
2. En sammanställning över samtliga kommunala och fristående grundskolor och fritidshem i kommunen. Det ska framgå vilka skolor som är fristående respektive kommunala. Av sammanställningen bör både årskurser och elevantal per årskurs i varje skola framgå.
3. En karta som tydligt visar placeringen av kommunala och fristående grundskolor och fritidshem i kommunen.
4. Uppgift om kommunen avser att göra förändringar av kommunens grundskolor och fritidshem under läsåret 2025/2026 samt om möjligt läsåret 2026/2027.

Utbildningsförvaltningen yttrar sig i ett samlat remissvar. Skolinspektionen har medgett anstånd att inkomma med svar senast den 23 maj 2025.

Ärendet

Skolinspektionen har till Stockholms stad remitterat fem ansökningar om godkännande av huvudman för fristående förskoleklass, grundskola och fritidshem. Två ansökningar rör sig om nyetableringar och tre ansökningar avser utökningar.

Lyrans resursskola AB ansöker om att starta en ny skola, Kompassens friskola på Stora Essingen i Stockholm. Ansökan gäller en skolenhet med årskurs 6–9. Vid fullt utbyggd verksamhet planeras skolan ha 35 elever. Skolan kommer att ta emot elever som en öppenvårdsinsats via socialtjänsten.

Mubarak utbildning ansöker om att starta en ny skola i Spånga, SIA skolan Spånga, med årskurserna F–6. Fullt utbyggd beräknas skolan ha 138 elever.

Stiftelsen Fryshuset ansöker om att utöka sin 7–9 skola, Fryshuset Grundskola Husby, med årskurs 6 och fritidshem. De avser att utöka genom att flytta årskurs 6 från sin befintliga skola Fryshuset Grundskola Akalla F–6, till 7–9 skolan i Husby. Skolan planeras ha 320 elever vid fullt utbyggd verksamhet, varav 80 elever i årskurs 6 och 85 elever på fritidshem.

IES AB ansöker om att utöka två skolenheter; Internationella Engelska skolan Bromma och Internationella Engelska skolan Hässelby, med fritidshem. Båda skolenheterna har årskurs 4–9 och avser att erbjuda fritidshem till elever i årskurs 4–6. Fullt utbyggda beräknas Engelska Skolan Bromma ha 83 elever på fritidshem, medan Internationella Engelska skolan Hässelby planeras ha 52 elever.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för utveckling och samordning i samverkan med grundskoleavdelningen och avdelningen för ekonomi och styrning.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 13 maj 2025. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 14 maj 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Befolkningsutveckling och behovet av nya platser

Utbildningsförvaltningen bedömer att Stockholms stads kommunala skolor har en sammanlagd kapacitet om cirka 89 000 elevplatser i grundskolan. Med dagens elevantal används 87 procent av stadens kommunala grundskoleplatser. Förvaltningen har ingen kännedom över de fristående skolornas totala elevkapacitet, men i dagsläget går cirka 23 000 stockholmselever i en fristående skola belägen i Stockholm.

Stadens elevantalsframskrivning pekar på en minskning av antal Stockholmselever med totalt 10 100 elever år 2033, varav 8100 i kommunal och 2000 i fristående regi. Den främsta orsaken till förändringen i befolkningsprognosen är minskande barnafödande. Även senarelagt bostadsbyggande och förändringar i flyttmönster påverkar. Förvaltningen planerar att minska den kommunala grundskolekapaciteten med cirka 6000 elevplatser fram till 2033.

Konsekvensbedömning

Som framgår ovan innebär stadens befolkningsprognoser att det inte finns ett behov av ökat antal elevplatser i staden. Då elevprognosen tyder på ett minskat behov av elevplatser generellt, skulle en nyetablering av ytterligare platser under samma period få stora ekonomiska konsekvenser för befintliga huvudmän. Det skulle även öka risken att ytterligare befintliga skollokaler behöver avvecklas.

När det gäller ansökningarna från Mubarak utbildning och Stiftelsen Fryshuset, bedömer utbildningsförvaltningen att behovet av skolplatser i både Spånga och Husby tillgodoses av de kommunala skolorna. Som framgår av bifogade kartor, finns ett stort antal grundskolor i Järva-området som har kapacitet att ta emot elever.

Vad gäller ansökningarna från IES AB om att utöka två skolenheter med fritidshem för elever i årskurs 4–6 så vill förvaltningen framhålla att behovet av platser i fritidsklubb och fritidshem kan tillgodoses av de kommunala skolorna i området. Förvaltningen vill även betona att kommunfullmäktige har beslutat att ersättning till de huvudmän som erbjuder fritidshem för årskurs 4-6 är för elever i behov av särskilt stöd.

Sammantaget bedömer utbildningsförvaltningen att ansökningarna från IES AB om att utöka två skolenheter med fritidshem för elever i årskurs 4–6 inte kommer att innebära en betydande ekonomisk konsekvens för stadens skolor. Dock vill utbildningsförvaltningen här framhålla att Stockholms stad har en modell vad gäller ersättning till anordnare av fritidshem för elever i årskurs 4-6 som är differentierad mellan elever i behov av särskilt stöd och elever utan behov av särskilt stöd. Detta utifrån att barn från och med 10 års ålder erbjuds per regel en verksamhet inom fritidsklubb.

Ansökningen som rör platser på resursskola

Lyrans resursskola AB ansöker om att starta en ny skola, Kompassens friskola på Stora Essingen i Stockholm. Ansökan gäller en skolenhet med årskurs 6–9. Huvudmannen har angett att skolan kommer att ta emot elever som en öppenvårdsinsats via socialtjänsten.

En resursskola är en skola som begränsar sitt mottagande till elever som behöver särskilt stöd. Ansökningarna som rör nyetablering av platser på den fristående resursskolan innebär en utökning med 35 platser (fullt utbyggd 2027–2028 eller 2028–2029).

Utbildningsförvaltningen vill framhålla att det – i och med att antalet elever minskar – att det inte finns ett behov av fler platser generellt på resursskolor. En ökning av antalet platser när antalet elever minskar kommer att få negativa ekonomiska konsekvenser för staden och i förlängningen påverka stadens förutsättningar att organisera verksamheten. En utökning skulle bli kostnadsdrivande och få till följd att den strukturersättning som Stockholms stad erbjuder resursskolor kan komma att justeras ner över tid.

Utbildningsförvaltningens samlade bedömning

Utbildningsförvaltningens samlade bedömning är att det minskade elevunderlaget gör att kommunen täcker behovet av elevplatser i Stockholms stad. En utökning med 218 nya platser för elever i grundskola, skulle medföra påtagliga negativa ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser för den del av skolväsendet som anordnas av Stockholms stad.

Förvaltningen vill även påtala komplexiteten i att en fristående huvudman som fått tillstånd för en specifik årskurs fritt, inom ramen för sitt befintliga tillstånd, kan öka eller minska antalet elever inom denna årskurs. Tillstånd från innan 2024 innehåller generellt heller ingen angivelse om specifik adress, vilket gör att en skolenhet kan flytta inom den aktuella kommunen som tillståndet gäller förutsatt att hela verksamheten flyttas som en sammanhållen enhet. Båda dessa riskerar att leda till negativa ekonomiska konsekvenser för staden och i förlängningen påverka stadens förutsättningar att organisera verksamheten.

Utbildningsförvaltningen vill även belysa att det är angeläget att sökande huvudmän säkerställer att de har tillgång till idrottslokaler samt tillräcklig yta och förutsättningar för kvalitativa skolgårdar. Idag råder det brist på idrottslokaler i staden, något som kan skapa svårigheter för såväl befintliga som tillkommande huvudmän att få tillgång till idrottslokaler i den utsträckning som behövs. Gällande skolgårdar vet utbildningsförvaltningen av erfarenhet att en friyta på under 15 m²/barn leder till att viktiga funktioner inte kan anläggas. En välplanerad utemiljö med tillgång till kvalitativ grönska ökar elevens möjligheter till social, motorisk och fysisk utveckling.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Barnets bästa har beaktats i detta ärende. För att fler barn ska få gå i grundskola (barnkonventionen artikel 28) och för att barnen i Stockholms stad ska ha rätt till en utbildning som ska syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter (barnkonventionens artikel 29) är det av stor vikt att utbildningsförvaltningen strävar efter att säkerställa en hållbar skolplanering. En överetablering av skolplatser riskerar att leda till negativa organisatoriska och pedagogiska konsekvenser för skolverksamheten som påverkar barns rätt till utbildning negativt.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som sitt yttrande till Skolinspektionen. Med hänsyn till remisstiden krävs omedelbar justering av beslutet.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Niclas Westin
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilagor

1. Sammanställning av samtliga remitterade ansökningar.
2. Befolkningsprognos över de aktuella åldersgrupperna.
3. Sammanställning över samtliga kommunala förskoleklasser och grundskolor i Stockholms stad.
4. Sammanställning över samtliga fristående förskoleklasser och grundskolor i Stockholms stad.
5. Kartor över kommunala och fristående skolor per stadsdelsnämndsområde.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2025-05-13